

studeni 2018.

SADRŽAJ

- Održana 21. međunarodna konferencija AZTN-a
- AZTN započeo Twinning projekt u Crnoj Gori
- Provedba ZNTP-a: obavijest o novim postupcima
- AZTN na stručnom seminaru "Hrvatsko povrće", 28. studenoga 2018.
- Uvjetno dopuštena koncentracija Disneyja i 21st Century Foxa
- Stihl kažnjen sa 7 milijuna eura za ograničavanje internetske prodaje

Održana 21. međunarodna konferencija AZTN-a

Razmjena informacija među konkurentima, dogovori o cijenama ili elementima cijene – uloga strukovnih udruženja i komora

Agencija za zaštitu tržišnog načjecanja organizirala je 7. studenoga 2018. međunarodnu konferenciju pod nazivom "Razmjena informacija među konkurentima, dogovori o cijenama ili elementima cijene – uloga strukovnih udruženja i komora", kojoj je cilj bio upoznati sudionike s razlikom između dozvoljene i nedozvoljene razmjene poslovnih informacija među poduzetnicima koji su konkurenti, s fokusom na dogovor o cijenama ili elementima cijene. Posebna pažnja posvetila se ulozi strukovnih udruženja takvoj razmjeni informacija sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Konferenciju je otvorio gospodin Mladen Cerovac, predsjednik Vijeća AZTN-a, koji je pozdravio sve prisutne i naglasio kako pitanje razmjene informacija između poduzetnika posebno postaje značajno u digitalnom dobu. Spomenuo je vrlo kompleksni problem algoritama i automatiziranu komunikaciju "machine to machine", koja može olakšati dogovor o cijenama između konkurenata, bez izravnog

kontakta. Sve to donosi nove izazove tijelima za zaštitu konkurenčije, zakonodavcima te poduzetnicima koji moraju paziti kako ne bi prešli "tanku crvenu liniju" između dopuštenog i zabranjenog.

Slučajevi kartela u Hrvatskoj

Gospodin Cerovac je govorio o recentnim odlukama Agencije u predmetima utvrđivanja kartela, u kojima su se sudionici dogovarali o cijenama usluga i razmjenjivali poslovno osjetljive informacije te narušavali tržišno natjecanje sklapanjem zabranjenih horizontalnih sporazuma. Dodao je, kako je AZTN na konferenciju o razmjeni informacija među konkurentima pozvao nekoliko kolega iz inozemstva, kako bi i oni objasnili pojma kartela i njihovu praksu u utvrđivanju kartela. Kartel je definirao kao tajni sporazum između izravnih konkurenata koji se najčešće dogovaraju o fiksiranju cijene ili podjeli tržišta. "Budući da je kartel tajni sporazum i vrlo ga je teško otkriti, postojanje kartela je prije

svega opasno zbog štete za potrošače. Kartelne cijene su u pravilu, po najkonzervativnijim procjenama, više za 15 do 20 posto od cijena koje bi bile tržišne. Dakle, u centru je potrošač, mi ne štimmo poduzetnike od njihovih konkurenata, mi štimmo potrošače", rekao je Cerovac. Napomenuo je kako s jedne strane konkurenti svakodnevno razmjenjuju informacije, što je ponekad korisno i dopušteno, no nedopuštena je razmjena po-

slovno osjetljive informacije. Uz izravan način dogovaranja putem tajnih sastanaka, tu je i onaj putem javnih susreta, odnosno strukovnih udruženja i komora.

Uvodni govor predstavnika ministarstava, HGK i EK

Uzvanicima se obratila gospođa Marija Vučković, državna tajnica u Ministarstvu poljoprivrede, koja je naglasila kako je u nekim slučajevima vrlo mala razlika između dozvoljene i zabranjene razmjenе informacija i nastupanju poduzetnika unutar udruženja.

Primjerice, kada je riječ o trgovcima koji se udruže i zajednički nastupaju u nabavi, tada je riječ o dopuštenom postupanju. Međutim, kada se ovaj zajednički koordinirani nastup pojavi u prodaji, tada je riječ o zabranjenom dogovoru o cijenama. Gospodin Josip Zaher, potpredsjednik Hrvatske gospodarske komore za trgovinu i finansijske institucije, napomenuo je da profesionalna udruženja trebaju imati ulogu foruma za raspravu i razmjenu stajališta od interesa za industriju ili sektor koji predstavljaju. Međutim, upravo se zabranjena razmjenja informacija između

Različita praksa sudova

"Zbog različite prakse Visokog upravnog suda RH koji odlučuje o zakonitosti odluke AZTN-a i Ustavnog suda RH, koji ocjenjuje ustavnost odluke po

ustavnoj tužbi u predmetima kartela, smatramo da će sudovi ubuduće više koristiti institut prethodnog pitanja pred Europskim sudom", rekao je čelnik AZTN-a.

konkurenata vrlo često događa unutar profesionalnih udruženja, na njihovim sastancima. Iz tog razloga su statuti, pravila, uvjeti članstva, preporuke i odluke, koje ne moraju biti obvezne za članove, također obuhvaćeni odredbom o zabranjenim sporazumima - kartelima. Gospodin Damir Kaufman, glavni tajnik u Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, nagnao je kako je Hrvatska u proteklih 20-ak godina prošla nekoliko velikih i bitnih tranzicija, "dok je možda još uvijek s nama" tranzicija iz planske u tržišnu paradigmu, a tu je vidljiva velika uloga AZTN-a. Naglasio je kako u svakoj tranziciji postoje gubitnici, tako se i u tržišnom natjecanju vidi cijeli niz onih koji gube različite interese pa se udružuju u saveze koji su u našem društvu prilično jaki. "Mi koji se nalazimo s druge strane i provodimo reforme također moramo biti u savezu i zajedno im se suprotstaviti" - smatra Kaufman. A da su te riječi provedene u djelu, pokazuje činjenica da je Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta u tu svrhu povećalo proračun Agencije s 11 na 14 milijuna kuna te je u AZTN-u broj zaposlenih porastao s 44 na 50-ak, pojasnio je.

Gospođa Manica Hauptman, zamjenica voditelja Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj, napomenula je da je tržišno natjecanje važno za dobrobit potrošača, pružajući im nove izvore i utjecući na finalnu cijenu dobara i usluga, a

! VRLO JE MALA RAZLIKA IZMEĐU DOZVOLJENE I ZABRANJENE RAZMJENE INFORMACIJA I NASTUPANJU PODUZETNIKA UNUTAR UDRUŽENJA

osim toga, potiče efikasnost i inovativnost. Pohvalila je rad AZTN-a u proteklih 21 godinu i dala podršku dalnjim aktivnostima Agencije u provedbi zaštite tržišnog natjecanja.

Dva panela konferencije

Dva panela konferencije Prvi panel, pod nazivom "Razmjena informacija s naglaskom na kartelne sporazume", moderirala je prof. dr. sc. Jasmina Pecotić Kaufman s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a panelisti su bili gospođa

Despina Pachnou, iz OECD-ovog Odbora za tržišno natjecanje, prof. Filip Tuytschaever, odvjetnik i predavač na Sveučilištu u Bruxellesu i gospodin Wojciech Dorabialski, voditelj Odjela za zaštitu tržišnog natjecanja poljske Agencije za zaštitu potrošača i tržišnog natjecanja. Tema izlaganja gospođe Pachnou bila je "Razmjena informacija među konkurentima", iz kojeg izdvajamo razlike između informacija koje se smiju dijeliti među konkurentima i onih koje se ne smiju. U one koje se smiju dijeliti spadaju: prošle (sta-

re) informacije, zbirne informacije putem trgovачkih udruga/udruženja, informacije koje nisu od strateške važnosti i one koje spadaju u javnu domenu. Informacije koje se ne smiju razmjenjivati su: buduće privatne informacije, nedavni individualizirani podaci, strateški podaci te informacije koje uključuju rizik tržišta. Panel je nastavljen s izlaganjem prof. Filipa Tuytschaevera, odvjetnika i predavača na Sveučilištu u Bruxellesu s temom "Razmjena informacija između poduzetnika". Gospodin Tuytschaever

! KARTEL JE TAJNI SPORAZUM ! IZMEĐU IZRAVNIH KONKURENATA KOJI SE DOGOVARAJU NAJCJEŠĆE O FIKSIRANJU CIJENE ILI PODJELI TRŽIŠTA

je govorio o razmjeni informacija s ograničavajućim učinkom i savjetovao kako treba odstupiti od izravnih samostalnih horizontalnih razmjena informacija između konkurenata, bez obzira na vrstu razmjene informacija. A što se tiče neizravnih razmjena informacija s ograničavajućim učinkom, naveo je da su to one koje se dobivaju putem trgovinskih udruženja, tržišnih obaveštajnih tvrtki, pružatelja podataka te čestih razmjena tržišnih udjela zbog nedostatka javnih informacija i želje za jasnim smjerom poslovanja. Završna tema bila je „Razmjena informacija u poljskim slučajevima iz tržišnog natjecanja“, gospodina Wojciecha Dorabialskog, voditelja Odjela za zaštitu tržišnog natjecanja poljske Agencije za zaštitu potrošača i tržišnog natjecanja. Gospodin Dorabialski je predstavio najzanimljivije slučajevе iz poljske agencije, poput kartela u cementnoj industriji, kartela proizvođača drvenih ploča te kartela javne nabave iz područja stručnog usavršavanja.

Razmjena informacija u okviru komora ili udruženja poduzetnika – što je dopušteno, a što je zabranjeno

Drugi panel, pod nazivom „Razmjena informacija u okviru komora ili udruženja poduzetnika – što je dopušteno, a što je zabranjeno“, moderirala je doc. dr. sc. Vlatka Butorac Malnar, s Pravnog fakulteta

Sveučilišta u Rijeci. Sudionici su bili gospodin Josip Čulić, voditelj Odjela za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, iz AZTN-a, gospodin Ivo Jerkić, član Vijeća Konkurenčijskog vijeća BiH i gospodin Gianluca Sepe, voditelj odjela za EU poslove, iz talijanske Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja i tržišta.

Panel je započeo s izlaganjem gospodina Iva Jerkića, člana Vijeća Konkurenčijskog vijeća BiH, koji je predstavio temu: "Razmjena informacija među konkurentima, dogovori o cijenama ili elementima cijene – uloga strukovnih udruženja i komora" te se osvrnuo na dosadašnji rad Konkurenčijskog vijeća BiH i dao naglasak na horizontalne sporazume, ulogu komora i strukovnih udruženja, naplati novčanih kazni i oslobođanju ili umanjenju kazni. Zaključio je kako je za suzbijanje kartelnog djelovanja među udruženjima neophodno aktivno postupanje tijela za zaštitu konkurenčije, kroz pokretanje postupaka po službenoj dužnosti, kao i provođenje promocije tržišne konkuren-

cije među udruženjima i komorama. Gospodin Josip Čulić, voditelj Odjela za utvrđivanje zabranjenih sporazuma iz AZTN-a, obrazložio je dosadašnju praksu Agencije u utvrđivanju kartela, kojih je od 1997. do 2015. godine utvrđeno 18. U većini predmeta postojao je pisani dokaz o kartelnom dogovoru, u kartele je bilo uključeno i udruženje poduzetnika te je u prosjeku bilo desetak sudionika kartela. Detaljnije je obrazložio kartel trgovaca uredskim materijalom, kada je 6. veljače 2008. godine Udruga trgovaca uredskim materijalom, zajedno s članovima Udruge, sklopila Sporazum o nastupanju na tržištu u prodaji uredskog materijala, kojim su izričito dogovorili način formiranja cijene i podjelu kupaca pri prodaji uredskog materijala. Ovaj kartel je trajao sve do 15. studenoga 2010. godine. Udruga, koja je ovde sudionik kartela, prekoračila je svoje ovlasti i omogućila svojim članovima kreiranje zajedničke poslovne i cjenovne politike protivne ZZTN-u te izrav-

no sudjelovala u sankcioniranju članova koji se ne bi pridržavali dogovora. Sudionici kartela su se na internim sastancima dogovarali o cjenovnom nenatjecanju i podjeli kupaca te razmjenjivali poslovno osjetljive informacije (npr. liste kupaca). Napomenuo je kako je Agencija ovlast za izricanje upravno-kaznenih mjera dobila tek 2010. godine te se osvrnuo i na pravomoćno okončan predmet, u kojem je bila riječ o razmjeni informacija o budućim cijenama vezova u hrvatskim lukama nautičkog turizma. Panel je završio gospodin Gianluca Sepe, voditelj odjela za EU poslove, iz talijanske Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja i tržišta, koji je predstavio najzanimljivije slučajevе iz talijanske agencije, poput kartela poduzetnika koji se bave proizvodnjom tjestenine. Naglasio je kako suosjeća s udruženjima poduzetnika jer je vrlo lako odrediti što je zabranjeno, međutim vrlo je teško znati što je dopušteno. Vidimo se sljedeće godine, na 22. međunarodnoj konferenciji AZTN-a! a

! Na konferenciji je sudjelovao veliki broj domaćih i međunarodnih stručnjaka iz područja zaštite tržišnog natjecanja, koji su iskoristili ovu prigodu te izmijenili svoja iskustva i primjere iz dugogodišnje prakse.

AZTN započeo Twinning projekt u Crnoj Gori

AZTN od studenoga 2018. godine u Crnoj Gori provodi projekt pomoći Europske unije

Državanjem uvodnog sastanka između predstavnika crnogorske Agencije za zaštitu konkurenčije (AZKK) kao korisnika, AZTN-a kao pružatelja pomoći te Delegacije Europske unije, u Podgorici je započela provedba twinng light projekta Jačanje institucionalne i tehničke sposobnosti Agencije za zaštitu konkurenčije. Ovaj EU projekt pomoći iz programa IPA 2014, vrijedan 250.000,00 EUR, provodit će se sljedećih osam mjeseci. Projekt je usmjeren na jačanje kapaciteta crnogorske agencije u vođenju i rješavanju predmeta u području zaštite tržišnog natjecanja, s naglaskom na postupovne aspekte koji uključuju složene ekonomski analize, ali i prikupljanje dokaza, osobito kroz nenajavljene pretrage poslovnih i privatnih prostora i vozila poduzetnika.

Agencija za zaštitu konkurenčije je neovisno tijelo koje samostalno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti konkurenčije. Agencija obavlja upravne i stručne poslove u području zaštite tržišnog natjecanja, koje

obuhvaćaju ocjenu sporazuma između poduzetnika, utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu te ocjenu dopuštenosti koncentracija poduzetnika. Crnogorski Zakon o zaštiti konkurenčije izmijenjen je u ožujku 2018. s ciljem formiranja jedinstvenog tijela koje bi obavljalo poslove vezane uz zaštitu tržišnog natjecanja i državne potpore.

Tim je izmjenama, između ostalog, predviđeno da nadležnost i postupci Komisije za kontrolu sredstava državne pomoći prelaze u nadležnost Agencije za zaštitu konkurenčije (AZZK). Osnivanje neovisnog tijela za kontrolu državnih potpora bilo je i posljednje početno mjerilo za otvaranje pregovaračkog poglavlja 8 – Tržišno natjecanje u procesu pregovora o pristupanju EU. a

Provedba ZNTP-a: obavijest o novim postupcima

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je u okviru svojih ovlasti, po službenoj dužnosti, tijekom listopada 2018., pokrenula upravne postupke radi utvrđivanja nametanja nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom, protiv otkupljivača žitarica Fermopromet d.o.o., Slavonija Županja d.d. te protiv trgovackog društva Ribola d.o.o.

Navedeni upravni postupci rezultati su analize ugovora tih društava s njihovim dobavljačima, u

kojem je Agencija utvrdila postojanje nejasnih, odnosno spornih odredbi, što dovoljno ukazuje da postoje indicije za pokretanje postupka Agencije po službenoj dužnosti.

U tim će upravnim postupcima Agencija ispitati sve elemente koji se odnose na sadržaj i realizaciju predmetnih poslovnih odnosa.

Pri tome treba istaknuti kako samo pokretanje upravnog postupka protiv spomenutih otkupljivača i trgovca ne znači

nužno utvrđenje povrede ZNTP-a, već je Agencija obvezna u postupku utvrditi sve relevantne činjenice i okolnosti, odnosno konkretnе dokaze koji potvrđuju indicije koje su bile razlog za pokretanje postupka. Na temelju konačno utvrđenog činjeničnog stanja, Agencija će u konkretnom predmetu donijeti meritornu odluku. Agencija će Odluku kojom okončava pojedini postupak u cijelosti objaviti na svojim mrežnim stranicama. a

AZTN na stručnom seminaru "Hrvatsko povrće", 28. studenoga 2018.

AZTN će na poziv Gospodarskog lista i Društva agrarnih novinara Hrvatske, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, sudjelovati na 4. stručnom seminaru za proizvođače povrća u Hrvatskoj, pod nazivom "Hrvatsko povrće", koji će se održati u Svetom Martinu na Muri, od 28. do 30. studenog.

Potreba za stručnim usavršavanjem ovakve vrste vidljiva je u sve većem interesu proizvođača, a

želja je organizatora i ove godine upoznati proizvođače s najnovijim trendovima i tehnologijama u proizvodnji povrća, promjenama i dopunama u zakonodavstvu i legislativi Republike Hrvatske i Europske unije te pozitivnim iskustvima zemalja Europske unije i svijeta koje su proizvodnju povrća podigle na najvišu razinu.

Ovakav pristup prepoznale su i vodeće hrvatske stručne i znanstvene institucije koje će se i ove

godine priključiti u elaboriranju pojedinih tema i sudjelovanju u dinamičnim raspravama. Predstavnica AZTN-a, Sandra Mikinac, voditeljica Odjela za pravna pitanja utvrđivanja nepoštenih trgovackih praksi, sudjelovat će na svečanom otvaranju seminarra, na okruglom stolu s temom: "Iskustva nakon 6 mjeseci provedbe Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom". Gospođa Mikinac će iznijeti najvažnije infor-

macije na temu Provedbe Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom (ZNTP), odnosno uloge AZTN u provedbi tog zakona. Ostali sudionici okruglog stola bit će: Ministarstvo poljoprivrede, Hrvatska poljoprivredna komora, Zajednica udruga hrvatskih povrćara, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska poljoprivredno-šumarska savjetodavna služba, predstavnici trgovackih lanaca. a

Uvjetno dopuštena koncentracija Disneyja i 21st Century Foxa

Europska komisija ocijenila je da Disney može kupiti 21st Century Fox i tako steći kontrolu nad dijelovima toga poduzetnika. No, transakciju vrijednu 71,3 milijarde dolara može provesti samo pod uvjetom da proda sve svoje europske povijesne i dokumentarne TV programe jer upravo na tom tržištu dolazi do preklapanja i mogućih problema za tržišno natjecanje.

Budući da Disney namerava preuzeti dijelove Foxa kao što su film, TV studiji, kabelska i međunarodna televizija, ali i dokumentarne televizijske mreže koje konkuriraju ponudi samog Disneya, Komisija nakon provedene ocjene ovog prijedloga preuzimanja kaže da se koncentracija može dopustiti samo uz ispunjavanje mjera i uvjeta za otklanjanje negativnih učinaka te koncentracije na europskom tržištu dokumentarnih kanala, te je naložila Disneyu da proda svoje udjеле u programima History, H2, Crime & Investigation, Blaze i Lifetime.

Komisija je također istraživala učinke ovog preuzimanja na tržištima na kojima se aktivnosti ovih dvaju poduzetnika preklapaju, uključujući filmsku produkciju i distribuciju, distribuciju zavbnog sadržaja i licenciranje filmskih i TV programa. No, prema ocjeni Komisije, novonastala koncentracija ne bi imala štetne učinke na tim tržištima s obzirom na postojeću prisutnu konkureniju ostalih sudionika na tim tržištima, kao što su Sony, Universal i Warner Bros. Zanimljivo je da je američki regulator također uvjetno odobrio ovu koncentraciju, ali pod uvjetom da Disney proda svoja 22 regionalna sportska kanala, budući da bi predloženo preuzimanje za posljedicu moglo imati više cijene kabelskih sportskih programa koji se licenciraju distributerima multimedijiskih video sadržaja. **a**

Stihl kažnjen sa 7 milijuna eura za ograničavanje internetske prodaje

Francusko tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja kaznilo je proizvođača motornih pila Stihl jer je od 2016. do 2017. sprečavao svoje distributerne da određene proizvode prodaju on-line. Stihl je "nerazmjerno" ograničavao tržišno natjecanje dopuštajući on-line prodaju distributerima samo ako su mogli jamčiti i direktnu isporuku, s obzirom da se radi o potencijalno opasnim proizvodima, kao što su motorne pile i rezaci. "De facto, Stihl je time zabranio prodaju svojih proizvoda s internetskih stranica distributera", priopćio je francuski regulator. Zanimljivo je da je to bila prva odluka francuskog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja nakon presude Suda EU-a u predmetu Coty, u kojem je taj sud presudio da proizvođač luksuznih parfema Coty može koristiti selektivnu distribuciju kako bi spriječio prodaju proizvoda na platformama trećih strana (kao što je Amazon). U presudi stoji da: "Ako ugovor o selektivnoj distribuciji pridonosi očuvanju luksuznog imidža proizvoda, njime se ne narušavaju propisi o zaštiti tržišnog natjecanja EU-a." Odlučujući o Stihlu, uzeta je u obzir presuda suda u dijelu u kojem se navodi da je opravdano ograničiti prodaju tehničkih zahtjevnih i luksuznih proizvoda. Iako je sud potvrđio potrebu za održavanjem sigurnosnih standarda u smislu ograničene on-line distribucije za takve proizvode, Stihlova ograničenja, prema mišljenju francuskog regulatora, bila su preširoka i nerazmjerno su ograničila tržišno natjecanje. **a**

Odluke AZTN-a objavljene u listopadu 2018.

- [AZTN protiv Gradska plinara Zagreb d.o.o., Zagreb - Rješenje o odbacivanju inicijative](#)
- [AZTN protiv ERSTE GROUP BANK AG,Austrija, ERSTE&STEIERMARKISCHE BANK d.d., Rijeka, ERSTE CARD CLUB d.o.o.: Zagreb, PROCUREMENT SERVICES HR d.o.o., Zagreb, PROCUREMENT SERVICES GmbH,Austrija i AUSTRIACARD AG,Austrija - Rješenje o odbacivanju inicijative](#)
- [Ministarstvo zdravstva - Prijedlog Iskaza o procjeni učinaka propisa za Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju zlouporabe droga - Mišljenje](#)
- [Državni zavod za intelektualno vlasništvo - Nacrt prijedloga Zakona o žigu - Mišljenje](#)
- [Ministarstvo turizma - Nacrt prijedloga Zakona o članarinama u turističkim zajednicama s prijedlogom Iskaza - Mišljenje](#)
- [Ministarstvo turizma - Nacrt prijedloga Zakona o turističkoj pristojbi s prijedlogom Iskaza - Mišljenje](#)
- [Tržište započinjanja \(originacije\) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pružaju fiksnoj lokaciji - zahtjev HAKOM-a radi dopune mišljenja - Mišljenje](#)
- [Tržište veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži -zahtjev HAKOM-a - Mišljenje](#)
- [Tržište veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se primjenjuje kod ljudi te stavljaju izvan snage Direktive 2001/20/EZ - Mišljenje](#)